T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2019/336
KARAR NO : 2019/380
KARAR TR : 20/05/2019

ÖZET: Muvazaalı boşanma tespiti nedeniyle, ödenen ölüm aylığının kesilerek davacıya yersiz ödenen aylıkların faizi ile birlikte tahsili amacıyla tesis edilen kurum işleminin iptali istemiyle açtığı davanın ADLİ YARGIYERİNDE görülmesi gerektiği hk

K A R A R

Davacı : J. Ç.
Vekilleri : Av. O. O. Av. Ö. G.
Davalı : Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı
Vekili : Av. S. B

O L A Y :Davacı vekili dava dilekçesinde özetle; müvekkili davacıya boşandığı eşi ile birlikte hayat sürdürdüğünden bahisle babası üzerinden almakta olduğu ölüm aylığının kesilerek adına borç çıkarılmasına ilişkin Antalya Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğü'nün 14.08.2018 tarih ve E. 10469635 sayılı işleminin iptali istemiyle Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı' na karşı 17/12/2018 tarihinde idari yargı yerinde dava açmıştır.

Davalı vekili süresi içinde verdiği savunma dilekçesinde; hak düşürücü süreden sonra açılan davanın çözüm ve görümünde Adli Yargının görevli olduğu görüşüyle davanın görev yönünden reddi gerektiğini savunmuştur.

ANTALYA 1. İDARE MAHKEMESİ: 07.02.2019 tarih ve E:2018/1293 sayılı kararı ile "…2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinde; "İdari dava türleri, idari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı açılan iptal davaları; idari işlem ve eylemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları; kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı açılan davalar" olarak sayılmış; idari yargının idari eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimini yapmakla görevli olduğu kurala bağlanmıştır.

Öte yandan; 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'na 08.05.2008 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 5754 sayılı Kanun'un 68. maddesiyle eklenen "5434 sayılı Kanuna İlişkin Geçiş Hükümleri" başlıklı Geçici 4. maddesinin 1. fıkrasında, bu Kanun'un yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla 08.06.1949 tarihli ve 5434 sayılı Kanun'a göre aylık, tazminat, harp malullüğü zammı, diğer ödemeler ve yardımlar ile 08.02.2006 tarihli ve 5434- sayılı Kanun'un 1. maddesine göre ek ödeme verilmekte olanlara, bu Kanun'la yürürlükten kaldırılan hükümleri de dâhil 5434 sayılı Kanun'da kendileri için belirtilmiş olan şartlara haiz oldukları müddetçe bunların ödenmesine devam olunacağı; 5. fıkrasında, bu madde kapsamına girenlerin aylıkların bağlanması, artırılması, azaltılması, kesilmesi, yeniden bağlanması, toptan ödemeleri, ilgi devamı, ihya ve borçlanmaları, diğer ödemeler ve yardımlar ile emeklilik ikramiyeleri hakkında bu Kanunla yürürlükten kaldırılan hükümleri de dâhil 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre işlem yapılacağı kuralına yer verilmiş, aynı Kanunun "Gelir ve aylık bağlanmayacak haller" başlıklı 56/2. maddesinde; "Eşinden boşandığı halde, boşandığı eşiyle fiilen birlikte yaşadığı belirlenen eş ve çocukların, bağlanmış olan gelir ve aylıkları kesilir. Bu kişilere ödenmiş olan tutarlar, 96 ncı madde hükümlerine göre geri alınır." hükmüne yer verilmiştir.

Uyuşmazlıkta, davacının boşandığı eşi ile birlikte hayat sürdürdüğünden bahisle babası Galip Çağlar üzerinden almakta olduğu ölüm aylığının 01.10.2008 tarihinden itibaren kesilerek adına 39.329,03-TL borç çıkarılmasına ilişkin işlemin iptali istemiyle bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmış olup, davalı idarece hak sahipliği kabul edilerek idari bir işlemle babası üzerinden bağlanan ölüm aylığının, davalı idarece davacı hakkında yapılan inceleme ve araştırmalar neticesinde boşandığı eşi ile hayat sürdürdüğü kanaatine varılarak yine bir idari işlemle ölüm aylığı kesilerek adına borç çıkarıldığından, borç çıkarılmasına ilişkin dava konusu işlemin hukuka aykırı olduğu iddiası ile açılan işbu davanın görüm ve çözümü idari yargının görevinde bulunduğu sonucuna varılmıştır" görüşüyle davalı idarenin görev itirazının reddine karar vermiştir.

Davalı vekili tarafından, süresi içinde verilen dilekçe ile olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılması istemiyle başvuruda bulunulması üzerine dilekçe, dava dosyası ile birlikte Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na gönderilmiştir.

YARGITAY CUMHURİYET BAŞSAVCISI: "..Bilindiği gibi, 31/05/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu 506, 1479, 2925, 2926 ve 5434 sayılı Kanunlar kapsamındaki hizmet akdine göre ücretle çalışanlar (Sosyal Sigortalılar), kendi hesabına çalışanlar (Bağ-Kur'lular), tarımda kendi adına ve hesabına çalışanlar (Tarım Bağ-Kur'luları), tarım işlerinde ücretle çalışanlar, (Tarım sigortalıları), devlet memurları ve diğer kamu görevlilerini (Emekli Sandığı İştirakçileri), geçici maddelerle korunan haklar dışında, sosyal güvenlik ve sağlık hizmetleri yönünden yeni bir sisteme tabi tutmuş, beş farklı emeklilik rejimini aktüeryal olarak hak ve hükümlülükler yönünden tek bir sosyal güvenlik sistemi altında toplamıştır. 5510 sayılı Kanunun iptali amacıyla açılan davada Anayasa Mahkemesi, 15/12/2006 tarihli ve E.-K.2006/111-112 sayılı kararıyla, anılan Kanunun birçok maddesi ile birlikte, bu Kanunun yürürlük tarihinden önce 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu hükümlerine tabi olarak görev yapmakta olan memurlar ve diğer kamu görevlilerini diğer sigortalılarla aynı sisteme tabi kılan (başta 4/c maddesi) hükümlerin iptaline karar vermiş; bu karardan sonra kabul edilen 17/04/2008 tarihli ve 5754 sayılı Kanunla 5510 sayılı Kanunda

düzenlemeler yapılmış ve anılan Kanuna eklenen Geçici 1. ve Geçici 4. maddelerle, 5754 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 01/10/2008 tarihinden önce 5510 sayılı Kanunun 4/1 .c maddesi kapsamında olanlar (memurlar ile diğer kamu görevlileri) ile bunların dul ve yetimleri hakkında, bu Kanunla yürürlükten kaldırılan hükümleri de dahil 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre işlem yapılacağı hüküm altına alınmıştır. 5754 sayılı Kanunun kimi hükümlerinin iptali istemiyle açılan dava Anayasa Mahkemesinin 30/03/2011 tarihli ve E.2008/56, K.2011/58 sayılı kararı ile reddedilmiştir.

5754 sayılı Kanunun yürürlüğüyle birlikte, artık Sosyal Sigortacılık esasına göre faaliyet gösteren ve yaptığı, tesis ettiği işlem ve muameleler idari işlem sayılamayacak bir sosyal güvenlik kurumunun varlığından söz etmek gerekmektedir.

5510 sayılı Kanunun 101. maddesinde yer alan "...Bu Kanun hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili ortaya çıkan uyuşmazlıklar İş Mahkemelerinde görülür." bölümünün iptali istemiyle yapılan itiraz başvurusunda Anayasa Mahkemesi, 22/12/2011 tarihli ve E.2010/65, K.2011/169 sayılı kararıyla davayı retle sonuçlandırmıştır. Söz konusu kararda, 5510 sayılı Kanunun yürürlüğünden sonra, prim esasına dayalı yani sistemin içeriği ve Kanun kapsamındaki iş ve işlemlerin niteliği göz önünde bulundurulduğunda, itiraz konusu kuralla, yargılamanın bütünlüğü ve uzman mahkeme olması nedeniyle Kanun hükümlerinin uygulanması ile ortaya çıkan uyuşmazlıkların çözümünde iş mahkemelerinin görevlendirilmesinde Anayasaya aykırılık görülmemiştir.

Dosya içeriğinden, davacının babasının 5510 sayılı Kanun yürürlüğe girmeden önce, Emekli Sandığı iştirakçisi olarak değil 1479 sayılı Kanuna tabi olarak çalıştığı anlaşılmaktadır.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri ve Anayasa Mahkemesi kararları birlikte değerlendirildiğinde, 1479 sayılı Kanuna tabi olarak çalışmakta iken ölüm nedeniyle ölüm aylığı bağlandıktan sonra, muvazaalı boşanma nedeniyle ölüm aylığının kesilmesi ve haksız ödenen aylıkların yasal faizi ile birlikte iadesine ilişkin işlemin iptali yolundaki davacının talebine ilişkin uyuşmazlığın, davacının murisinin 5754 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden önce 5434 sayılı Kanuna tabi iştirakçiliği ya da emekliliğinin söz konusu olmaması karşısında; 5510 sayılı Kanunun 101. maddesinin açık hükmü gözetilerek, adli yargı yerinde çözümlenmesi gerektiği kanaatine varılmıştır" şeklindeki gerekçe ile 2247 sayılı Yasanın 10'uncu maddesi uyarınca olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılmasına ve dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine karar vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi'nin, Başkan Hicabi DURSUN, Üyeler: Şükrü BOZER, Mehmet AKSU, Birol SONER, Süleyman Hilmi AYDIN, Aydemir TUNÇ ve Nurdane TOPUZ'un katılımlarıyla yapılan 20/05/2019 günlü toplantısında:

I-İLK İNCELEME :

Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre; davalının anılan Yasanın 10/2 maddesinde öngörülen yönteme uygun olarak yaptığı görev itirazının reddedilmesi ve 12/1. maddede belirtilen süre içinde başvuruda bulunması üzerine Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısınca, 10. maddede öngörülen biçimde olumlu görev uyuşmazlığı çıkarıldığı anlaşılmaktadır. Usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ: Raportör-Hâkim Engin SELİMOĞLU'nun davanın çözümünde adli yargının göreII-ESASIN İNCELENMESİ: Raportör-Hâkim Engin SELİMOĞLU'nun davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ve Danıştay Savcısı Yakup BAL'nadli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, muvazaalı boşanma tespiti nedeniyle, ödenen ölüm aylığının kesilerek davacıya yersiz ödenen aylıkların faizi ile birlikte tahsili amacıyla tesis edilen kurum işleminin iptali istemiyle açılmıştır.

31.5.2006 tarih ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu 506, 1479, 2925, 2926 ve 5434 sayılı Kanunlar kapsamındaki hizmet akdine göre ücretle çalışanlar (Sosyal Sigortalılar), kendi hesabına çalışanlar (Bağ-Kur'lular), tarımda kendi adına ve hesabına çalışanlar (Tarım Bağ-Kur'luları), tarım işlerinde ücretle çalışanlar, (Tarım sigortalıları), devlet memurları ve diğer kamu görevlilerini (Emekli Sandığı İştirakçileri), geçici maddelerle korunan haklar dışında, sosyal güvenlik ve sağlık hizmetleri yönünden yeni bir sisteme tabi tutmuş, beş farklı emeklilik rejimini aktüeryal olarak hak ve hükümlülükler yönünden tek bir sosyal güvenlik sistemi altında toplamıştır. 5510 sayılı Kanunun iptali amacıyla açılan davada Anayasa Mahkemesi, 15.12.2006 tarih ve E: 2006/111, K: 2006/112 sayılı kararıyla, anılan Kanunun birçok maddesi ile birlikte, bu Kanunun yürürlük tarihinden önce 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu hükümlerine tabi olarak görev yapmakta olan memurlar ve diğer kamu görevlilerini diğer sigortalılarla aynı sisteme tabi kılan (başta 4/c maddesi) hükümlerin iptaline karar vermiş; bu karardan sonra kabul edilen 17.04.2008 tarih ve 5754 sayılı Kanunla 5510 sayılı Kanunda düzenlemeler yapılmış ve anılan Kanuna eklenen Geçici 1 nci ve Geçici 4 ncü maddelerle, 5754 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 1 Ekim 2008 tarihinden önce 5510 sayılı Kanunun 4 ncü maddesinin birinci fikrasının (c) bendi kapsamında olanlar (memurlar ile diğer kamu görevlileri) ile bunların dul ve yetimleri hakkında, bu Kanunla yürürlükten kaldırılan hükümleri de dahil 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre işlem yapılacağı hüküm altına alınmıştır. 5754 sayılı Kanunun kimi hükümlerinin iptali istemiyle açılan dava Anayasa Mahkemesi'nin 30.3.2011 tarih ve E: 2008/56, K:2011/58 sayılı kararı ile reddedilmiştir.

5510 sayılı Kanunun 101 nci maddesinde yer alan "…bu Kanun hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili ortaya çıkan uyuşmazlıklar İş Mahkemelerinde görülür." bölümünün iptali istemiyle yapılan itiraz başvurusunda Anayasa Mahkemesi, 22.12.2011 tarih ve E: 2010/65, K: 2011/169 sayılı kararıyla (RG. 25.1.2012, Sayı: 28184) davayı redle sonuçlandırmakla birlikte; söz konusu kararın Mahkememiz önündeki uyuşmazlığa ışık tutacak şekilde şu gerekçeye dayandırmıştır: "…5754 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden önce memur ve diğer kamu görevlisi olarak çalışmakta olanlar, evvelce olduğu gibi 5434 sayılı Kanun hükümlerine tabi olacaklar ve bunların emeklileri bakımından da aynı Kanun hükümleri uygulanmaya devam edecek; ancak 5754 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden sonra memur ve diğer kamu görevlileri olarak çalışmaya başlayanlar ise 5510 sayılı Kanunun 4/c maddesi uyarınca, bu Kanun hükümlerine tabi sigortalı sayılacak ve haklarında 5434 sayılı Kanun değil, 5510 sayılı Kanun'un öngördüğü kural ve esaslar uygulanacak; ihtilaf halinde de adli yargı görevli bulunacaktır. 5754 sayılı Kanunun yürürlüğüyle birlikte, artık Sosyal Sigortacılık esasına göre faaliyet gösteren ve yaptığı, tesis ettiği işlem ve muameleler idari işlem sayılamayacak bir sosyal güvenlik kurumunun varlığından söz etmek gerekli bulunmaktadır. 5754 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden önce iştirakçisi

sıfatıyla çalışmakta olan memurlar ve diğer kamu görevlileri ile emekli sıfatıyla 5434 sayılı Kanun'a göre emekli, dul ve yetim aylığı almakta olanlar ve ayrıca memurlar ve diğer kamu görevlilerinden ileride emekliliğe hak kazanacaklar yönünden ise Sosyal Güvenlik Kurumu'nun tesis edeceği işlem ve yapacağı muameleler idari işlem niteliğini korumaya devam edecek, bunlara ilişkin ihtilaflarda da evvelce olduğu gibi idari yargı görevli olmaya devam edecektir… Bu bakımdan 5510 sayılı Kanunun yürürlüğünden sonra, prim esasına dayalı yani sistemin içeriği ve Kanun kapsamındaki iş ve işlemlerin niteliği göz önünde bulundurulduğunda, itiraz konusu kuralla, yargılamanın bütünlüğü ve uzman mahkeme olması nedeniyle Kanun hükümlerinin uygulanması ile ortaya çıkan uyuşmazlıkların çözümünde iş mahkemelerinin görevlendirilmesinde Anayasa'ya aykırılık görülmemiştir. Ancak, yukarıda açıklandığı üzere 5754 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden önce statüde bulanan memurlar ve diğer kamu görevlileri ile ilgili sosyal güvenlik mevzuatının uygulanmasından doğan idari işlem ve idari eylem niteliğindeki uyuşmazlıklarda idari yargının görevinin devam edeceği açıktır…" Yukarıda sözü edilen mevzuat hükümlerinin ve Anayasa Mahkemesi kararının birlikte değerlendirilmesinden, 5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden önce memur ve diğer kamu görevlisi olarak çalışmakta olanlar, daha önce olduğu üzere 5434 sayılı Kanun hükümlerine tabi olacakları gibi bunların emeklilikleri bakımından da aynı Kanun hükümlerinin uygulanmaya devam edileceği; ancak, bu Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra memur ve diğer kamu görevlisi olarak çalışmaya başlayanların ise 5510 sayılı Kanunun 4/c maddesi uyarınca, bu Kanun hükümlerine tabi sigortalı sayılacağı ve haklarında 5434 sayılı Kanunun değil 5510 sayılı Kanunun öngördüğü kural ve esasların uygulanacağı dolayısıyla ihtilafların da adli yargı yerinde çözümleneceği açıktır. Dosyanın incelenmesinden, davacının babasının Mülga 1479 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu hükümlerine tabi bağ-kurlu olarak çalışırken 21/04/1984 tarihinde vefat etmesi sebebiyle, 17/01/2002 tarihinde boşanan ve bu nedenle ölüm aylığı bağlanması talebinde bulunan davacıya 1479 sayılı Kanun uyarınca ölüm aylığı bağlandığı, daha sonra davacının boşandığı halde eski eşiyle birlikte yaşamaya devam ettiğinin tespiti üzerine ölüm aylığının kesilerek yersiz ödenen aylıkların yasal faizi ile birlikte tahsili amacıyla 14/08/2018 tarihli ve E. 10469635 sayılı uyuşmazlık konusu işlemin tesis edildiği, söz konusu işlemin iptali talebiyle bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmıştır.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri ve Anayasa Mahkemesi kararları birlikte değerlendirildiğinde, davacının murisinin 5754 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden önce 5434 sayılı Kanuna tabi iştirakçiliği ya da emekliliğinin söz konusu olmaması karşısında; 5510 sayılı Kanunun 101 inci maddesinin açık hükmü gözetilerek, uyuşmazlığın adli yargı yerinde çözümleneceği açıktır.

Belirtilen nedenlerle, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın başvurusunun kabulü ile Antalya 1. İdare Mahkemesince verilen 07.02.2019 tarih ve E:2018/1293 sayılı görevlilik kararının kaldırılması gerekmiştir.

S O N U Ç :Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile Antalya 1. İdare Mahkemesince verilen 07.02.2019 tarih ve E:2018/1293 sayılı GÖREVLİLİK KARARININ KALDIRILMASINA 20/05/2019 gününde OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Hicabi	Şükrü	Mehmet	Birol
DURSUN	BOZER	AKSU	SONER

Üye	Üye	Üye
Süleyman Hilmi	Aydemir	Nurdane
AYDIN	TUNÇ	TOPUZ